

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/10/2021
Identifikačné číslo spisu:	7715206408
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7715206408.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Carpatia Concrete PLUS s. r. o., so sídlom v Michalovciach, Juraja Jánošíka 2474/11, IČO: 36 469 459, zastúpenej advokátskou kanceláriou Marják, Ferenci & Partners s. r. o., so sídlom v Košiciach, Tajovského 17, proti žalovanému Mestu Michalovce, so sídlom v Michalovciach, Námestie osloboditeľov 30, IČO: 00 325 490, zastúpenému JUDr. Vladimírom Baťalíkom, advokátom, so sídlom v Michalovciach, Námestie osloboditeľov 77, o zaplatenie 125.584,80 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 16C/175/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. júla 2019 sp. zn. 1Co/306/2018, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 31. júla 2019 sp. zn. 1Co/306/2018 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. apríla 2018 č. k. 16C/175/2015-245 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že právny predchodca žalobkyne Občianske združenie Handball Club Winland Michalovce uzatvoril so žalovaným zmluvu o nájme nebytových priestorov, na základe ktorej žalovaný prenajal nájomcovi nebytové priestory nachádzajúce sa v objekte na ulici Športovej 31, ktoré nájomca počas nájmu zhodnotil a v konaní požaduje vydanie protihodnoty toho, o čo sa zvýšila hodnota prenajatej veci, a to v sume 125.584,80 eur. Žalovaný sa na pojednávanie vytyčené na 4. apríla 2018 nedostavil, preto žalobkyňa navrhla, aby súd o žalobe rozhodol v zmysle ustanovenia § 274 CSP, teda vydal rozsudok pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že návrhu nemôže vyhovieť. V tejto súvislosti poukázal na ustanovenie § 274 CSP, podľa ktorého na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie. Podľa jeho názoru z prvej vety § 274 CSP vyplýva, že súd rozhodne na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, iba ak žalobe vyhovie, čo nie je tento prípad, nakoľko v tomto konaní mal vykonaným dokazovaním za preukázané také skutočnosti, že dospel k záveru, že žalobe nevyhoví a vzhľadom na to nemohol postupovať podľa § 274 CSP tak ako navrhla žalobkyňa na pojednávaní 4. apríla 2018. Súd prvej

inštancie následne vec prejednal a žalobu zamietol majúť za to, že vzhľadom na preukázaný skutkový právny stav žaloba nie je dôvodná.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 31. júla 2019 sp. zn. 1Co/306/2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 125.854,80 eur s 5,05 % úrokom z omeškania od 22. novembra 2014 do zaplattenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a zároveň rozhodol, že žalovaný je povinný nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prejednávanej veci z obsahu spisu mal za zrejmé, že boli splnené podmienky pre rozhodnutie súdu rozsudkom pre zmeškanie žalovaného podľa § 274 CSP, vzhľadom na to, že žalovaný sa nedostavil na pojednávanie vo veci nariadené na 4. apríla 2018, hoci bol naň riadne a včas predvolaný (19. februára 2018), v predvolaní na pojednávanie bol poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a tento svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. Poznamenal, že v prejednávanej veci bolo nesporné, že žalobkyňa v konaní uplatnila nárok na zaplattenie sumy 125.584,80 eur s prísl. titulom zhodnotenia nebytových priestorov podľa § 667 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Bolo preto povinnosťou súdu prvej inštancie rozhodnúť vo veci rozsudkom pre zmeškanie vzhľadom na to, že žalobkyňa na pojednávaní 4. apríla 2018 navrhla vydanie kontumačného rozsudku a boli splnené podmienky v zmysle citovaného ustanovenia § 274 CSP.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodov podľa § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Uviedol, že z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 1Co/306/2018 z 31. júla 2019 jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho názoru na výklad a aplikáciu ustanovenia § 274 CSP zvolil nesprávny procesný postup (mal vydať kontumačný rozsudok), v dôsledku čoho znemožnil strane (žalovanému), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ak by totiž súd prvej inštancie striktné procesne správne postupoval podľa § 274 CSP a vydal kontumačný rozsudok, žalovanému by prislúchali procesné práva v zmysle § 277 ods. 2 CSP. Dôvodil, že keďže v dôsledku nesprávneho právneho názoru na výklad a aplikáciu ustanovenia § 274 CSP zvolil súd prvej inštancie nesprávny procesný postup (mal vydať kontumačný rozsudok), v dôsledku čoho znemožnil strane (žalovanému), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa názoru dovolateľa mal Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd striktné postupovať v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rovnako navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľ v rámci svojho dovolania v prvom rade poukázal na § 420 písm. f/ CSP. Namietal nesprávnosť procesného postupu spočívajúceho v tom, že súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho názoru na výklad a aplikáciu ustanovenia 274 CSP zvolil nesprávny procesný postup (mal vydať kontumačný rozsudok), v dôsledku čoho znemožnil strane (žalovanému), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva

na spravodlivý proces. Ak by totiž súd prvej inštancie striktné procesne správne postupoval podľa § 274 CSP a vydal kontumačný rozsudok, žalovanému by prislúchali procesné práva v zmysle § 277 ods. 2 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. 9.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

11. Vo vzťahu k uvedenej námietke dovolací súd uvádza, že z obsahu spisového materiálu a odôvodnia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vyplýva, že žalovaný sa na pojednávanie vytyčené na 4. apríla 2018 nedostavil, preto žalobkyňa navrhla, aby súd o žalobe rozhodol v zmysle § 274 CSP, teda vydal rozsudok pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že návrhu nemôže vyhovieť. V tejto súvislosti poukázal na § 274 CSP, podľa ktorého na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie. Podľa jeho názoru z prvej vety § 274 CSP vyplýva, že súd rozhodne na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, iba ak žalobe vyhovie, čo nie je tento prípad, nakoľko v tomto konaní mal za preukázané také skutočnosti, že dospel k záveru, že žalobe nevyhoví a vzhľadom na to nemohol postupovať podľa § 274 CSP tak ako navrhla žalobkyňa na pojednávaní 4. apríla 2018. Súd prvej inštancie následne vec prejednal a žalobu zamietol majúc za to, že žaloba nie je dôvodná. Odvolací súd uviedol, že boli splnené podmienky pre rozhodnutie súdu rozsudkom pre zmeškanie žalovaného podľa § 274 CSP, pretože žalovaný sa nedostavil na pojednávanie vo veci nariadené na 4. apríla 2018, hoci bol naň riadne a včas predvolaný (19. februára 2018), v predvolaní na pojednávanie bol poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a tento svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. Poznamenal, že v prejednávanej veci bolo nesporné, že žalobkyňa v konaní uplatnila nárok na zaplatenie sumy 125.584,80 eur s prísl. titulom zhodnotenia nebytových priestorov podľa § 667 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Bolo preto povinnosťou súdu prvej inštancie rozhodnúť vo veci rozsudkom pre zmeškanie vzhľadom na to, že žalobkyňa na pojednávaní 4. apríla 2018 navrhla vydanie kontumačného rozsudku a boli splnené podmienky v zmysle citovaného ustanovenia § 274 CSP.

12. Podľa § 172 ods. 1 CSP ak sa žalobca bez vážneho dôvodu nedostaví na predbežné prejednanie sporu, hoci bol riadne a včas predvolaný a bol dodržaný postup podľa § 167, súd môže rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie; primerane sa použije ustanovenie § 278. O tomto následku musí byť žalobca poučený v predvolaní na predbežné prejednanie. To neplatí, ak sú splnené podmienky na

zastavenie konania, odmietnutie žaloby alebo zamietnutie žaloby.

13. Podľa § 172 ods. 2 CSP ak sa žalovaný bez vážneho dôvodu nedostaví na predbežné prejednanie sporu, hoci bol riadne a včas predvolaný a bol dodržaný postup podľa § 167, súd môže rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie; primerane sa použije ustanovenie § 274. O tomto následku musí byť žalovaný poučený v predvolaní na predbežné prejednanie. To neplatí, ak sú splnené podmienky na zastavenie konania, odmietnutie žaloby alebo zamietnutie žaloby.

14. Podľa § 273 CSP súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe podľa § 137 písm. a/ rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak a/ uznesením uložil žalovanému povinnosť v určenej lehote písomne vyjadriť sa k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a žalovaný túto povinnosť bez vážneho dôvodu nesplnil, b/ v uznesení podľa písmena a/ poučil žalovaného o následkoch nesplnenia takto uloženej povinnosti vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a c/ doručil uznesenie podľa písmena a/ žalovanému do vlastných rúk.

15. Podľa § 274 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak a/ sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b/ žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

16. Dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 274 CSP má svojou formou kogentný charakter a ustanovenia § 172 ods. 1 a ods. 2 a § 273 CSP majú dispozitívny charakter. Dovolací súd však uvádza, že príliš formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP, a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci. A to najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil, nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru dovolacieho súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejednávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej). Uvedený záver uviedol v obdobnom prípade aj Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí I. ÚS 233/2019.

17. Vzhľadom na uvedené má dovolací súd za to, že dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné a je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.